Thursday, Nov. 29, 1945 | ANTROJI DALIS

DRAUGAS

PART TWO | Ketvir., Lapkr. 29, 1945

Tegyvuoja Vienybė Lietuvai Laisvinti!

Turi būti grąžinta laisvė

Lietuvai burną bolševikai užčiaupė, mes kalbėkime visam pasauliui!

PAVARČIUS LIETUVIŲ TAUTOS ISTORIJĄ. LIETUVOJE DABAR BAISESNĖ PADĖTIS, NEGU BUVO PRIE RUSŲ CARŲ. KELKIME DRĄSIAI IR ATVIRAI TIESOS BALSĄ. LIETUVA VĖL LAIMĖS.

Lietuva savo gyvenimo istorijoje turėjo daug gražių ir šviesių dienų, bet jai taip pat teko nekartą nešti skaudų gyvenimo Kryžių. Lietuvai teko daug iškentėti nuo tos valandos, kai rusų carai išplėšė Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę. Tai įvyko 18to amžiaus gale. Nuo tada Lietuvoje užtemo visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo saulė. Bet lietuvio širdyje visą laiką paliko viltis ir tikėjimas, kad vėliau ar anksčiau Lietuva vėl atgaus laisvę ir nepriklausomybę.

Lietuviai ne vien tik viltimi ir tikėjimu gyveno, bet gyvai dribo ir veikė, kad jų tikėjimas ir viltis įvyktų tikra realybe. Todėl lietuviai patriotai dirbo įvairiomis priemonėmis, kad lietuvių tautos dvasia būtų gyva. Prasiddea kova už lietuviškas mokyklas ir lietuvišką spaudą. Šios kovos iš lietuvių pareikalavo daug aukų.

Daugelis gerų lietuvių buvo išvaryta caro žandarų Sibirą už tai, kad jie reikalavo prideramų sau teisių, kad norėjo lietuviškų mokyklų ir lietuviškos spaudos.

PRADĖJO KOVĄ

Sunkią garbingą kovą dėl spaudos pradėjo vyskupas didvyris, tikras tiems laikams tautos vadas, lygus didiesiems Lietuvos kunigaikščiams, Motiejus Valančius. Anais sunkiausiais lietuviams laikais, kai visa Lietuva po 1863—1864 metų sukilimo gulėjo rusų **parblokšta ir sumindžiota, kai beveik visi galvoję, jaučią Lietuvos žmonės buvo išžudyti, išvaikyti, ištremti, visiškai prislėgti, vyskupas Valančius pirmas pakėlė kovą priše bendrą pravoslavinimo bei rusinimo ir tautos dvasios naikinimo politiką, paskelbė kovą dėl spaudos atgavimo.**

KOVA SU MILŽINU LAIMĖTA

Spaudos draudimo gadynė (metas) tęsės nuo 1864 — 1904 metų ir lietuvių tauta buvo prislėgta. Rusų carų valdžia bandė Lietuvą **paskandinti tamsoje.** Tačiau šis laikotarpis lietuvių istorijoje nupynė gražiausią vainiką: nedidelė lietuvių tauta — pavergta, neorganizuota, su visai mažu skaičiumi inteligentų — stojo į kovą su milžiniška Rusija dėl savo paniekintų teisių, stojo vienui vieną ir bekovodama stiprėjo, organizavos, ugdė pasitikėjimą savimi, žingsnis po žingsnio ėjo į laimėjimą ir, pagaliau, laimėjo, o sykiu pasiruošė kitam gyvenimui — nepriklausomybei. Iškilo pirmas pasaulinis karas, ir tada dar labiau padidėjo viltis atgauti Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę. Ir Lietuva 1918 metais, vasario 16 dieną vėl prisikėlė laisvam ir nepriklausomam gyvenimui — rinktiniai Lietuvos vyrai paskelbė Lietuvos nepriklausomybės aktą. Visa lietuvių tauta šį nepriklausomybės aktą apgynė ne tik darbu, bet ir ginklu.

BOLŠEVIKAS IŠPLĖŠĖ LIETUVAI LAISVĘ

Lietuva nepriklausomo gyvenimo laikotarpyje (1918-1940) įvykdė didelę pažangą visose gyvenimo srityse, ir būtų toliau ėjusi pažangos ir gerovės keliu. Bet žiaurus priešas bolševikas rusas 1940 metais, birželio 15 dieną išplėšė ir pagrobė iš Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Rusas bolševikas okupavo tada Lietuvą ir dabar dar Lietuva tebėra pavergta sovietų Rusijos, jau antru kartu Lietuva pavergta rusų bolševikų.

Nėra reikalo plačiai kalbėti. Tiesiai sakau: šiandien baisi Lietuvoje padėtis, baisesnė pdaėtis šiandien Lietuvoje, negu buvo prie rusų carų.

Bolševikai nori visai **išnaikinti** lietuvių tautą, bet lietuviai visam pasauliui aiškiai kalba: **mes norime gyventi, mes privalome gyventi, mes įrodėm, kad esam verti laisvo ir nepriklausomo gyvenimo.**

UŽČIAUPĖ BURNĄ

Bet šios Lietuvos kalbos nevisi gali išgirsti, nes bolševikai užčiaupė Lietuvai burną. Bet mes Amerikos lietuviai girdime lietuvių tautos balsą, mes jaučiame jų troškimus. Pavergta Lietuva negali šiandien laisvai kalbėti, todėl mes turime už pavergtus brolius lietuvius kalbėti. Mes turime reikalauti, kad Lietuvai tuojau būtų grąžinta laisvė ir nepriklausomybė.

Kaip vyskupas Valančius anuo sunkiu metu pakėlė balsą ir paskelbė kovą provoslavinimo bei rusinimo ir tautos dvasios naikinimo politiką, paskelbė kovą dėl spaudos atgavimo, taip šiandien Amerikos Lietuvių kongresas, įvykstąs Chicagoje, lapkričio 29, 30 ir gruodžio 1 dieną, drąsiai kelia balsą ir atvirai visam pasauliui sako: Lietuvai tuojau turi būti gražinta laisvė ir nepriklausomybė, ir bolševeikai tuč tuojau turi grąžinti išplėštą Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Nesvarbu, kad kova nelygi — pergalė tikriausiai mūsų bus! — sako poetas J. Aistis.

MES NENURIMSIME!

Pirmame pasauliniame kare Lietuva atgavo laisvę ir nepriklausomybę, antrame pasauliniame kare bolševikai **išplėšė** lietuvai laisvę ir nepriklausomybę. Bet mes tol nenurimsime, kol Liet. nebus grąžinta išplėšta laisvė ir nepriklausomybė. Pavogtas ar pagrobtas daiktas turi būti grąžintas, bet laisvė yra daugiau negu koks daiktas, taigi juo labiau turi būti grąžinta, nes be laisvės žmogus negali gyventi ir atlikti paskirto uždavinio.

Laisvė yra žmogaus gyvenimo ontologinis pagrindas. Kiekvienas atsisakymas nuo laisvės yra dvasinė savižudystė, kiekvienas pasikėsinimas į kito laisvę yra pasikėsinimas užmušti jame žmogų.

Lietuva ir lietuviai neatsisakė ir niekada neatsisakys nuo laisvės, nes Lietuva ir lietuviai nori būti gyvi, nori atlikti lietuvių tautos misiją, kurią Dievas jiems paskyrė.

Be laisvės žmonių visuomenė neįmanoma. Laisvės paneigimu žudomas ne vien žmogus, juo griaunama ir pati visuomenė. Lietuviai kovodami už laisvę ir nepriklausomybę prisideda prie visuomeninio gyvenimo stiprinimo. Lietuviai kovodami už laisvę ir nepriklausomybę atlieka didelį darbą ne tik sau, bet ir kitiems.

K. Baras.

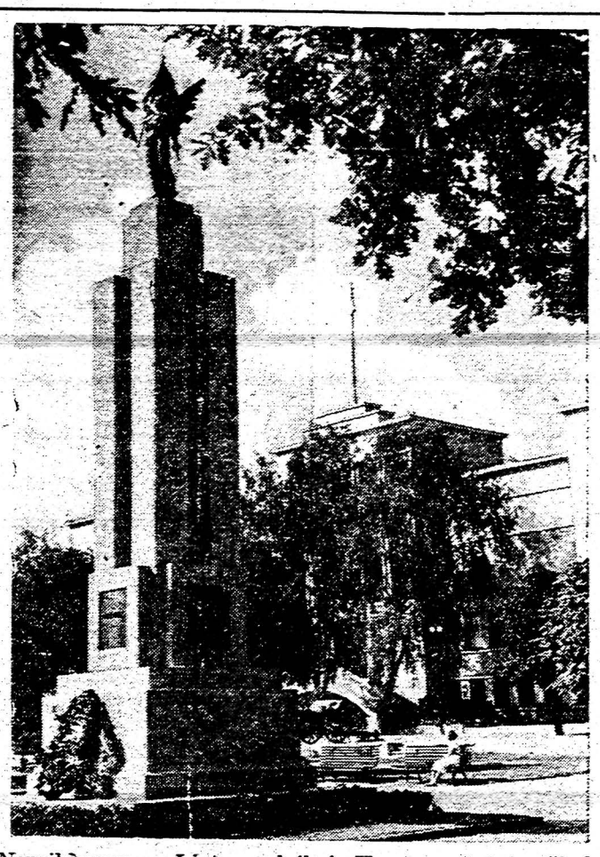

Nepriklausomos Lietuvos laikais Kaune pastatytas šis laisvės paminklas, kurį sugriovė okupantai bolševikai ir naciai. Mes tikime, kad Visuotinas Amerikos Lietuvių Kongresas žymiai pagreitins Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atsteigimą.

Kodėl Žmonės Bėgo Iš Lietuvos

(Tremtinio Vokietijoje Balsas)

Besiartinant bolševikams 1944 metais, visi kas galėjo iš Lietuvos bėgo. Ir kodėl? Į tai atsako lietuvis, kurs pergyveno bolševikų okupaciją 1940-1941, sėdėjo bolševikų kalėjime Lietuvoje ir šiandien gyvena tremtinio gyvenimą Vokietijjoe, amerikiečių okupuotoje zonoje.

Bolševikų rojų pažinome iš jų vekismų per 1939-1941 laikotarpį. Globėjų ir gynėjų skraiste prisidengę, rafinuoto melo, apgaulės ir klastos pagalba, nevengiant šlykščiausių provokacijų, už grobė Baltiją.

Metai šeimininkavimo mus visus įtikino, kad maras nebūtų baisesnis.

Todėl besiartinant bolševikams 1944 metais, visi kas galėjo iš Lietuvos bėgo. Kas negalėjo bėgti į užsienį, bėgo į miškus. Daug mūsų jaunimo, ypač kaimo jaunimo, gyvena miškuose, partizanų gyvenimu.

Prie bolševikų 1940-1941, per pirmus areštus pats buvau suimtas ir visą laiką išsėdėjau kalėjime. Komunistų kalėjimo režimas, kaip ir visas jų valdymas, sadistiškas, žvėriškas, laukinis. Kas numatytas naikinti, tai kol gyvas, turi pereiti visą jų sukurtą pragaro ir kančių kelią. Aprašyti šito negalima, nes truktų žodžių, kad išreikšti visus baisumus.

Kalėjimų Lietuvoje pritrukę, skubiai statė, įrenginėjo naujus ir vis vietų trūkdavo.

Už ką suiminėjo? Lengviau būtų išvardinti, už ką nesuiminėjo! Daugumai jau iškalno buvo sudaryti sąrašai dar Pozdniakovo atstovybėje, o paskui visi kalti, kas į mitingus nėjo, kas drįso nepalankų žodį tarti, kas žydą kolioj o, kas pyliavos neturėjo atiduoti, kas balsu savo vargus kitam papasakodavo, ir kas tylėjo. Visi vienodai kalti ir liaudies priešų antraštėmis buvo grudami kalėjiman. O tuo tarpu per radiją visam pasauliui propaganda skelbdavo apie entuziazmą užimtuose kraštuose, dėkingumą tėvui ir vadui Stalinu už "demokratiškiausios" visame pasaulyje konstitucijos įgyvendinimą Lietuvoje.

PARADOKSAS, BET TIKROVĖ

Žmonės melsdamiesi, prašė Dievo gelbėti juos nuo ugnies, bado, maro ir karo, kaipo didžiausių žmonijos nelaimų. Bolševikams pavaldžius Lietuvą vos metus, šios baisenybės išrodė menkniekiu ir visi tyliai, bet nuoširdžiai, meldė Dievą, kad tik greičiau atsiųstų karą, kaipo vienintėlę išsigelbėjimo priemonę iš sovietiškos rojaus. Mirtis nėra taip baisi, kaip to rojaus visi išgyvenimai.

Todėl pirmų bombų sprogimą visi sveikino su džiaugsmo ašaromis...

BUVĘ KALĖJIME NERANDA ŠEIMŲ

Dėka žaibiško vokiečių puolimo dauguma kalinių išsigelbėjo. Tame skaičiuje ir aš. Bet kas iš to? Išėję iš kalėjimų neradome savo šeimų. Jos buvo išvežtos į Sibirą prieš pat karą su vokiečiais, kartu su dešimtimis tūkstančių kitų.

Jokių žinių lyg iš kito pasaulio gauti negalima.

KOLCHOZAI

Grįžęs į ūkį, radau naujus šeimininkus — kolchozą. Visa žemė buvo išdalinta, bet tik "dėl akių".

Vėliau atgavau šį tą, šį tą atpirkau...

BE KARO NEBUS LAISVĖS

Karas, ačiū Dievui, pasibaigė, bet mus tai labai nedžiugina. Vis dar mums neaiški ateitis. Raudonasis Sąjungininkas, kapi jaučiasi iš Europos įvykių, įkinkę į darbą visą savo pragarišką mechanizmą — Kominterną, ir ruošiasi tolimesniems laimėjimams.

Be karo mes laisvės nepamatysime, o nepanaikinus bolševizmo pasaulis ramybės neturės ir būtų veltui šio karo milžiniškos gyvybių ir turtų aukos. Tai yra nuomonė Europos tautų patyrusių bolševizmą.

Gyvename viltimi, lyg turės įvykti stebūklas, ir teisingumas vėl užviešpataus. Mes džiaugiamės, išgirdę Amerikos ir Anglijos atsakomingų politikų raminančius patikrinimus, bet ir abejojame, ar nepertoli nueita nusileidimų srity savo klastingam Sąjungininkui. Ar jis savo "nuoširdžiais", taikiais patikinimais ir norais neįtikins savo Sąjungininkų nusiginkluoti ar susilpninti Europoje budėjimą. Juk streikai, areštai Vakarų Europoje — tai vis bolševikų darbas.

Mano asmeniškas įsitikinimas yra, kad dar daug vargo turės Amerika ir Anglija kol taika užviešpataus.

V. R.

Valandėlė su garsiaisiais rašytojais

FAKTAI, KURIUOS IŠKELIA JAUTRI KONVERTITĖS ŠIRDIS. — POETŲ DVASIOS KOVOS IR ILGESIAI. — APIE RAŠYTOJĄ, NUSIŠOVUSĮ AUSTRALIJOS PAJŪRY. — KONVERTITAI. — POETAI IR RELIGIJA.

Už okeanų, ošiančių milžinų balsais nuošalioje Australijos renčėje ir puritanizmo aplinkumoj išaugo **Constance Julian.** Garsus skaitymas ir įtemptas galvojimas ją padarė katalike. Ta konvertitė, savo atradimais norėjo pasidalinti su mąstančiuoju pasauliu ir parašė knygą **"Shadows over English Literature"** (The Bruce Publishing Company, 1944 m., 96 pusl., kaina $1.50.).

Senovės dokumentai ir jaunoji poeto siela

Čia ji peržvelgia visą eilę nekatalikų rašytojų, atskledžia ko jie savo gyvenime ir kūryboje nustojo nebūdami katalikais ir pabrėžia jų vienu ar kitu atvėju išreikštą pagarbą katalikų tikybos dalykams. Ji rašo apie jauną anglų poetą Chattertoną, kurs apleistas, badaudamas ir palaužtas mirė Londone (1770 m.), dar neturėdamas 18 metų. Jis buvo protestantas, jo senelis buvo šv. Marijos bažnyčios sargas. Ta bažnyčia buvo atimta nuo katalikų. Jaunas rašytojas, besigrožėdamas dailiu pastatu, besirausdamas po senus užsilikusius dokumentus jis įgavo daug simpatijų senajai Bažnyčiai ir Britų muziejuje iki šiol tebesaugomame jo išpažinime randame posmą:

— Romos Bažnyčia yra iš tiesų tikroji Bažnyčia...

Apiplėštoj šventovėj

Kito anglų poeto — Coleridge — tėvas buvo protestantų dvasininkas prie bažnyčios, irgi atimtos nuo katalikų. Ir šis rašytojas ilgas valandas praleisdavo mintimi atstatydamas tas dailias šventųjų stovylas, kurias anglikonai buvo išvertę. Nors jisai niekada neliko kataliku, bet iš Romos Bažnyčios mokslo ir tradicijų jis sėmė įkvėpimo savo kūriniams. Taip, savo rašte "senasis jūrininkas" jis palankiai kalba apie Marijos garbinimą, ir t. t. Jo raštai, kaip tvirtina konvertitė Julian turėjo įtakos net į garsųjį rašytoją Newmaną, kurs iš anglikonų dvasininko liko katalikų kardinolu.

Rašytojo ilgesys

Garsusis poetas Swinburne, kurs irgi nebuvo katalikų, kai nuvyko į Kcelną ir pamatė garsiąją katedrą, rašė:

— Būtų verta atkeliauti nuo bet kurio pasaulio krašto ir pamatyti. Senas kunigas buvo taip malonus... Aš laukiau pamaldų ir jaučiausi gana nelaimingu, kai mačiau visus besimeldžiant — senus vyrus ir moteris, turtinguosius ir elgetas, moksleivius ir mergaites, mažus vaikus visus drauge, ir kai aš nesijaučiau vienu iš jų, kai aš buvau lyg išskirtas. Man norėjosi atsisėdus išsiverkti, aš jaučiausi taip nelaimingu..."

Džiovininkės vyras

Rossetti, tas italų tremtinio sūnus ir anglų poetas, neturėdamas katalikybės dėsnių savo širdyje, neturėjo jėgos atsispirti tai sunkiai jo gyvenime krizei — užgintai meilei, būdamas vyru nelaimingos moters, kuri mirė džiova. Daug blaškęsis tasai poetas prieš mirtį taip labai ilgėjosi išpažinties. Jo gyvenimo aprašyme skaitome:

— Jis taip norėjo dar atlikti išpažintį ir gauti absoliuciją. Jam buvo duota suprasti, kad tas būtų priešinga jo anksčiau reikštoms pažiūroms. Jis gi atsakė: "Man dabar tas nesvarbu... Aš tik noriu nuodėmklausio, kurs išrištų mane iš mano nuodėmių... Aš noriu absoliucijos, ir viskas..."

Tačiau jo narkotikais nusilpnintoji valia jau nebeturėjo jėgos atsispirti jį apsupančių netikinčių draugų valiai.

Siela — kaip kalinamas balandis...

Konvertitė Julian pasakoja ir apie savo gimtosios Australijos poetą Adomą Lindsay - Gordon, kuriam pasaulis buvo sunkus lyg našlaitynas. Gilian pesi-

(Nukelta į 2 pusl.)

Valandėlė su garsiais rašytojais

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

mizman paskendęs jisai rašė:

— Išvargusi ir nusidėvėjusi, desperatiškai ilgėdamasi meilės, kažko kas sudarytų nemarią viltį anapus karsto, tavoji siela blaškosi, kaip kalinamas balandis, kurs tai nori kaip tas ligonis pasilsėti, tai veržiasi staigiu sparno dūžiu pakilti į dangų."

Bet poetas, gyvenimo sunkenybėse nerado dvasinės paramos neturėdamas tikėjimo nei Bažnyčios ir jis... gyvenimo siūlą nutraukė save peršaudamas Australijos pajury.

Iš kelionės po Italiją

Rašytoja Julian savo knygoj prisimena ir Amerikos poetus. Ji rašo apie N. Hawthorne, kurs nebūdamas kataliku, bet lankydamasis Romoje, taip aprašo įspūdį, kurį jam padarė prisiminimas nukryžavimo:

— Jo agonijos pajutimas ir tas baisus blogis kurį žmonija padarė (ir tebedaro) savo Atpirkėjui, — paniekinimas iš priešų pusės ir nuliūdimas tų, kurie jį mylėjo, pasibeldė į mano širdį ir atrado kelią įeiti. Aš dar kartą gailiuosi, kad protestantizmas atmetė tos rūšies atsišaukimą į žmonių religinius jausmus".

Prisimindamas matytą Šv. Petro Baziliką Romoje, jis rašė:

— Aš radau eilę klausyklų, kur atgailotojas gali savo krašto kalba pasakyti savo nuodėmes... Kaip reikšmingas tai dalykas! Žmogui *tas taip reikalinga, kad ro*dos Dievas tą turėjo taip sutvarkyti. Papistų religija daug arčiau ir patogiau prisitaiko prie žmogaus reikalų, ir aš negaliu kitaip manyti, kaip tik kad didelė žmonių daugybė tame randa sau dvasinį gėrį, kurio visiškai nerastų mūsų (protestantų) beformiame dievmeldystės būde. Daugelis klaupiasi šventovėse būdami perdaug nusižeminę artintis tiesiog prie Dievo ir dėlto prašydami tarpininkavimo kurio nors šventojo, kurs stovi šalia Begalinės Esybės".

Po tų pergyvenimų kelionėse Hawthorne grįžo Amerikon ir nyko kažko ilgėdamasis, bet jo valia, suklaidinta paveldėto protestantizmo, buvo persilpna padaryti naują posukį.

Kai jis mirė, karstą nešė rašytojai Longfellow, Emerson, Holmes, Agassiz. Vienas iš jų pasakė:

— Ilgiau jau jis nebegalėjo pakelti skausmingos vienatvės, ir — mirė nuo to".

Poetų blaškymasis, reformacija ir konvertitai.

Autorė prisimena ir apie blaškymąsi vėlesnių poetų, kaip Dreiser, Lewis, Anderson, Cabell ir teigia:

— Dėl jų svyravimų atsakomybė krinta ant Reformacijos, kuriai pasisekė beveik beviltiškai užmaskuoti krikščionybę, jos vieton sukuriant dirbtinę sielą, apiplėšiant ją, atimant nuo jos džiaugsmą ir aukštąją meilę".

Toliau autorė tvirtina, kad Katalikų Bažnyčiai niekada nestigo gynėjų iš tarpo konvertitų, kaip Browson ir Stoddard, kaip konvertitai kunigai — Hecker, Abraomas Ryan, kurie įvairiais keliais ir akyvaizdoj visuomenėje esančios opozicijos prieš krikščionybę, atėjo priimti katalikybės idėją ir duoti jai vietą literatūroje.

— Katalikybė, - tvirtina autorė, — yra civilizacija, kurios pagrindinis veiksmas yra tas aukščiausis stebūklas, kursai ir praeitį išlaiko gyvą ir kurs vienas gali duoti gyvybę dabarties pasauliui.

Eiliniam skaitytojui aukščiau minėtas konvertitės veikalas bus persunkus, bet apsiskaitęs literatūros mėgėjas jame gali rasti naujų minčių ir faktų, kuriuos išryškina jautri konvertitės širdis.

Dr. J. Prunskis

YOUR VOLUNTEER BOND SALESMAN IS YOUR BEST FRIEND

Čia kalnai ir uolos dejuoja...

(... karo dienos Norvegijoje).

Puiki gegužės saulė šviečia iš melsvo dangaus. Tik vakaruose dar slankioja maži tamsūs debesėliai. Jie tur būt giedro dangaus [illegible]. Nuo stačios uolos iškyšulio matosi visas platus upės slėnis. Dabar po pavasario liūčių upė plačiai išsiliejusi. Ten tyvuliuoja, raibsta saulės spinduliu nušviesti maži ežerėliai. Pro vienišas sodybas vingiuoja vienišas vieškelis. Tuoj už slėnio vėl matosi žalias miškas ir melsvuose rūkuos paskendę aukšti kalnai. Jie jau už šios valstybės ribų. Ir ten prie vieškelio vos matomas raudonas namelis taip pat švedų pusėje.

Prie darbo mes šiandien visai tingime. Mūsų dirbti neberagina ir mūsų saugotojai vokiečiai. Susigulę kalbame apie savo draugus, kurie savo laimę pabandė pabėgdami per sieną. Kažin... Gal ir mums dar reikėtų pabandyti. Juk jau kelios dienos, kai jie mus nesaugo su kulkosvaidžiais ir šunimis. Ne, Juk vistiek karas jau baigėsi. Žuvo pats vadas. Krito Berlynas. Armijos byra, kaip gelsvi rudenio lapai. Jau prasidėjo paskutinė agonija. Dar diena kita ir kruvini pasaulio karo meto pereis į istoriją.

Ant rausvos granito skeveldros šildosi mažas driežliukas. Jis, rodos, tiesiai žiūri į mus. Staiga jis sujuda ir pasislepia uoloje. Iš samanų ir kerpių išlenda juoda ir žvilganti gyvatė. Ji pakelia galvą ir iškiša liežuvį. Ima riestis į kamuolį. Matyt, ji dabar pasiruošusi pulti mus. Mes dabar visai ramūs ir šalti. Nejudame ir laukiame. Gyvatė aprimsta. Ji vėl išsitiesia ir nuslenka žemyn akmenine uola. Mes šypsomės. Mums aišku, kad ji daugiau šiuo pavojingu keliu nebegrįš.

Saulė vis labiau kaitina. Mes išsivelkame iš rūbų. Pirmą kartą pajuntame pavasario vejelio malonų glostymą. Prie pat uolos iškyšulio auga aukšta pušis. Jos išskėstose viršūnės šakose ūbauja kaž koks sparnuotis. Kiekvienas mes dabar gyvename savo mintimis. Štai mąstome, vienas kitas, jau atėjo pavasaris. Papelkėse pražydo baltos gėlės. Kalnuose pakvipo pušų eteris. Dieve, juk prie Nemuno ir Dubysos taip pat žavus pava saris. Į ten jau parskrido paukščiai. Gandras vėl jau kalena snapu savo sename lizde. Tik kažin ar iš sodybų kyla dar dūmų debesėliai. Kažin ar dar girgžda svirtys grakščiu sesučių varstomos — lenkiamos. Ar artojas beverčia juodą vagą? Šimtai juodų minčių lenda į mūsų galvas. Mus skiria jūra, bet dalis vienoda. Čia mus saugo ginkluoti vokiečiai, o ten ir savoj žemėj turi broliai vergauti...

Staiga pasigirsta ilgas, kardenantis pavojaus švilpukas. Staiga šokame, apsivelkame ir bėgame. Už minutės pasigirs stiprus sprogimas. Glaudžiamės prie storų medžių, slepiamės už akmens uolų. Virš medžiu iškyla kaž kas juodas drumzlinas. Pasigirsta dūslus griausmas. Byra, griuva virš galvų smulkios akmenų skeveldros. Visi kalnai, rodos, juda, dreba. Keistu aidu jie suskamba. Jis taip įsirėžija į mūsų sielą, kad apie tai sunku papasakoti. Vėl pasigirsta švilpukas, tai ženklas, kad pavojus praėjo. Vėl sugrįžtame į darbovietę. Saugotojai šį kartą jau ragina dirbti. Vienas kitas nusikeikia, pavadina juos stačiai idijotais. Koks čia tuščias ir beprasmis mūsų darbas. Juk čia kilometro aukštumoje mes turime akmeninėje uoloje įruošti bunkerius. Juos tinkamai įrengti neužteks dar vieno kito mėnesio laiko. Ar jiems dar nepakankamai aišku, kad čia kalnų artilerija nesugros mirties maršo.

Į stačias uolas įkopti neįmanoma. Nuleidę virves ir su jomis paristą rastą tempiame į uolos uakštumą. Ei, ei kartojasi aidas. Tai ne kas kita, kaip sutartinis ženklas, kada jam suaidejus traukiame didžiulį rastą aukštyn. Tėn vrišuje keletas vyrų triūsia prie ruošiamo bunkerio. Dar vakar čia buvo sprogdinama uola ir verčiamos skeveldros. Šiandien ši duobė pilna drumzlino vandens. Kertame mažą nutekėjimo griovelį. Netoli vis dar girdisi lužtančių medžių garsai.

Saulė jau pakrypo į pietus, o vieškeliu nudundėjo viena kita mašina. Siauru kalnų uolų takeliu skuba keli vyrai pas mus. Jie dar nepriėję, mosuoja rankomis ir šaukia. Mes vos girdime, bet jų žodžius suvokiame. Jau gana to prakeikto darbo, gana. Jau karas baigtas. Vokiečiai kapituliavo. Vyrai įtemptą rastą paleidžia. Jis dundedamas su uolų skeveldromis krinta atgal. Esame šios žinios sujaudinti. Žiurime vienas į kitą ir klausiame ar tai tiesa. Štai, pagaliau, visų laukta taika atėjo. Atėjo saulėto gegužės pirmomis dienomis. Mes norime džiaugtis, bet norime ir verkti. Mes išlikome gyvi ir atsikratome tos prakeiktos karui reikalingo darbo vergijos. Bet tuoj mūsų veidas apsigaubia, liūdnas klausimas mintimis perbėga mus. Kas dabar bus su mūsų tėvyne? Ji pavergta. Į tą klausimą atsakymo mums niekas neduos. Mūsų saugotojai vokiečiai sumišę. Jie eina prie eglėje sukabintų šautuvų. Ima juos į rankas. Ar ir vėl jie mus varys po ginkluota sargyba. Juk mes dabar jau laisvi žmonės. Mes su pašaipa ir ironija žiurime į juos. Ka jie darys? Jie susivokia. Mes žiūrime ir dairomės. Virš kalnų matosi slenka pilksvi debeseliai. Lėktuvo užimas. Mes pažįstame juos, jie balti, kaip pavasario paukščiai-gulbės. Jiems praskridus pasiskleidė, kaip snaigės maži lapeliai. Stovime ir laukiame kol jie nukris ties mūsų kojomis. Tai, aišku, pirmosios informacijos... Už valandėlės pajudame iš kalnų. Žengiame dabar jau su daina. Jos aidas aidi kalnuose ir kioniuose. Virš galvų šviečia tokia puiki pavasario saulė.

A. Vilainis.

Kas juokiasi iš kitų nelaimės, tenelaukia pagelbos savo nelaimėje.

SKAITYKITE "DRAUGĄ!"

Vieningai dirbkime už Lietuvos nepriklausomybę

Sveikiname Amer. - Liet. Kongresą
Ir Jo Delegatus
Linkėdami Geriausio Pasisekimo

WESTWOOD LIQUOR STORE
Alex ir Stanley Shimkunai, Savininkai
RINKTINIŲ VYNŲ, LIKERIŲ IR ALŲ
2441 West 69th Street Prospect 5951

TIKIME, KAD TEISINGUMO VALANDA ATEIS IR MES VĖL TURĖSIME LAISVĄ IR NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ

Valdyba ir Direktoriai

PIRMOJ EILĖJ SĖDI IŠ KAIRĖS Į DEŠINĘ:
1. John Zelis, Vice-pirm.; 2. John J. Kazanauskas, Pirm.; 3. Ben. J. Kazanauskas, Sekr.; 4. Joseph Misevich, Ižd.

ANTROJ EILĖJ STOVI IS KAIRĖS Į DEŠINĘ:
1. William Duoba, 2. Joseph W. Kilikevice, 3. Anthony Vilkas, 4. Michael Kelly, 5. Peter Kraujalis.

Turtas Virš $2,000,000 — Atsargos Fondas $160,000

MUTUAL FEDERAL Savings and Loan ASSOCIATION of CHICAGO
UNDER U. S. GOVERNMENT SUPERVISION
2202 West Cermak Rd. Tel. Canal 8887

Sveikiname Amer. Liet. Kongresą ir Jo Delegatus
Telser Jewelry Company
Jewelers and Opticians
CASH ARBA LENGVAIS IŠMOKĖJIMAIS
2205 W. Cermak Rd . Tel. Canal 5496
ARTI LEAVITT STREET

Sveikiname Amer. Liet. Kongresą ir Jo Delegatus
1437 So. 49th Court Cicero, Illinois
STUMBLE INN
Užlaiko Fox Head ir Old Bohemian Alų
Chili ir Sandvičius Visados Galima Gauti
Phone: Cicero 1133 CPL. JOHN BUDRIK, Sav.
(U. S. Army)

Sveikiname Amer. - Liet. Kongresą
Ir Jo Delegatus
GRANT WORKS COAL and OIL COMPANY
ADAM BERNADISIUS, Prop.
RES.: 1601 SOUTH 49th COURT
Res. Phone Cicero 311 Office Phone Cicero 311
WE SELL FUEL OIL
16th St. and 49th Court Cicero, Ill.

Prekių normavimas ir kainų kontrolė Lietuvoje karo metu

(Rašo mūsų bendradarbis Europoje)

Prieš pat šį karą ir karui prasidėjus, Nepriklausomos Lietuvos vyriausybė, numatydama būsimą prekių trūkumą karo metu, skatino Lietuvos importines firmas, ypač teikdama ilgesniam terminui kreditą, kad šios kuodaugiausia importuotų pramoninių prekių į Lietuvą. Šita vyriausybės akcija neliko be pasekmių. Karui prasidedant Lietuva jau buvo apsirūpinusi prekėmis ir žaliavų atsargomis pramonei maždaug 2-3 metams pirmyn.

I. 1-OJI SOVIETŲ OKUPACIJA LIETUVOJE 1940-1941 M.

Sovietų S-gos kariuomenei okupavus Lietuvą 1940 m. Lietuvoje buvo visoko pilna: tekstilės, rūbų, avalynės, galanterijos ir kitokių pramoninių prekių, o taip pat žaliavų fabrikams buvo pasigaminta ir įvežta ir užsienio keliems metams pirmyn, nekalbant jau apie žemės ūkio gaminius, kurių karo metu jau buvo jaučiamas žymus perteklius, nes karo meto sąlygose jų pardavimas užsieny buvo sunkus. Anglų laivai jau nebedrįso atplaukti į Baltijos uostus (Rigą, Liepojų), teko Lietuvai gabentis savo prekes užjūrin savo laivais. Bet ir tuos ilgainiui vokiečiai pradėjo skandinti, arba jie netyčia užplaukdavo ant minų. Sovietų okupantai negalėjo atsistebėti Lietuvos turtingumu. "Žemė tokia pat kaip pas mus, kraštas nedidelis, o vienok toks turtingas", sakydavo sovietų kariai. Jie savo žmonoms "katiušoms" tuojau parašė laiškus, kviesdami jos atvykti į jų atrastą "mažąją Ameriką". Bematant privažiavo į Lietuvą "katiušų", sovietų karių ir valdininkų šeimų. O kaip jos atrodė, tai gaila buvo žiūrėti. Apsirengusios skarmalais, iš dar senų caro laikų rūbų sudurstytais skudurais. Ir taip atrodė sovietų karininkų ir aukštų valdininkų damos. Juk tai buvo rinktinė klasė, galima sakyti, pati Sovietų S-gos "smetonėlė", kuri gaudavo aukščiausias algas. Šitos šeimos, važiuodamos į "skurstančius ir badaujančius kapitalizmo prispaustus vakarus" vežėsi su savim ne tik maisto, k. t. bulvių maišus, bet ir daiktus, k. t. geležines lovas (geležinę lovą turėti Sovietų S-goje yra didelė privilegija) ir net... medines taburetes. Žinoma, nėra ko stebėtis, kad taip vargingai atrodė nauji Lietuvos valdovai: ar gali Sovietų S-gos žmogus įsigyti rubus, batus ir kitus reikalingus dalykus, kai pav. darbininkas uždirba į mėnesį apie 200-300 rublių, o kostiumas kainuoja 1000-1500 rublių, pusbačių pora—300 rublių, sviesto kg. 30 rublių ir t. t. Vadinasi, Sovietų S-gos darbininkas, įtemptai dirbdamas 48 val. į savaitę gali uždirbti į mėnesį vieną porą pusbačių, 7-10 kg. sviesto, gi Amerikos darbininkas, dirbdamas 40 val. į savaitę, gali uždirbti per mėnesį 30 porų pusbačių, 300 kg. sviesto ir t. t.

Iš karto sovietų okupantams atrodė, kad Lietuvoje krautuvės užverstos prekėmis tik delto, kad tai daroma "del propagandos". Jie sakydavo: "pas mus propaganda aukštai pastatyta, bet pas jus dar geriau". Kiti protingesnieji suprato, kad tai ne "propaganda", o realybė, bet jie teisingai tvirtino, kad taip ilgai nepaliks, kad reikės "susilyginti" su kitomis Sovietų S-gos respublikomis, atsieit "susiproletarinti". Taip ir įvyko. Per vienus Sovietų okupacijos metus vaizdas pagrindiniai pasikeitė: krautuvės, visa prekyba ir pramonė buvo nacionalizuota, prekės liko sovietų okupantų išpirktos už beverčius rublius, arba eksportuotos į kitas Sovietų S-gos respublikas, ypač į Maskvą. Maskvos vitrinose pasirodė Lietuvos šilko gaminiai ir sovietų piliečiai didžiavosi, matydami kad jų gerovė gerėja.

O ką Lietuva gavo už paimtą iš jos turtą? O gi nieko, išskyrus 2 siuntų Ukrainos arbuzų, ir tai labai aukštomis kainomis....

Pramonės gaminių paskirstymo normavimo Sovietų S-goje nebuvo, neįvedė jie jo ir Lietuvoje. Pagaliau ir tikslo nėra normuoti Sovietų S-goje pramonės gaminių, nes jų kainos tokios aukštos — 10-15 kartų aukštesnės, negu kitur pasaulyje, taip kad kainų aukštumas daro nereikalingą normavimą. Ką normuosi, jei visvien negali pav. kostiumo nupirkti, nes už jį reikia sumokėti mažiausia bent 5 mėnesių uždarbį, o iš kitos pusės ir tų pačių kostiumų ("visi dirba tik sau", gyvenimas diena iš dienos ema blogyn, kodel viskas pradėjo smarkiai brangti po kelis šimtus procentų, o uždarbio normos lieka vis tos pačios, kodel visi gyventojai brenda į vis didesnį skurdą, atsieit darosi proletarais...

Kainų kontrolė per 1-jį Sovietų S-gos okupacijos periodą buvo vykdoma gana griežtai: jos vyriausias tikslas buvo sulyginti Lietuvos uždarbius ir prekių kainas prie Sovietų S-gos uždarbio normų ir prekių kainų. Kadangi Lietuvoje uždarbis normos litais (Lietuvos valiuta) buvo maždaug tos pačios, ką Sovietų S-goje rubliais (Lietuvoje darbininkas uždirbdavo apie 200-300 litų, o Sovietų S-goje apie 250-300 rublių į mėnesį), o prekių kainos Lietuvoje buvo vidutiniai 10 kartų pigesnės, todėl okupantų kainų politikos tikslas buvo kaip galima greičiau suvienodinti kainas. Kadangi, kaip minėta, uždarbio normos bemaž nesiskyrė, todel reikėjo pakelti prekių kainas. Kitaip sakant, reikėjo Lietuvos gyventojus "suproletorinti", pabranginant kelis kartus pragyvenimą. Ir tai suprantama, — kitaip ir būti negali. Nes negali būti vienoje totalitarinėje valstybėje, kur ūkis yra socializuotas, dviejų skirtingų kainų sistemų. Pagaliau, ir politiniais sumetimais negi galima leisti, kad buvusioje "buržuazinėje" Lietuvoje gyvenimo sąlygos būtų geresnis, negu kitose sovietinėse respublikose.

Netenka aiškinti, kad šita sovietiška kainų politika visiškai nuvylė Lietuvos plačiuosius sluogsnius, ypač darbininkus. Darbininkai niekaip negalėjo suprasti, kodel naujoje socialistinėje santvarkoje, kur nėra kapitalistų, kur nėra išnaudotojų nei išnaudojamųjų, kur

II Vokiečių okupacija Lietuvoje 1941-1944 m.

Vokiečiams užpuolus 1941 m. birželio 22 d. Sovietų Sąjungą, Lietuva per kelias dienas atsidūrė vokiečių rankose. Vokiečius iškarto sutiko Lietuvos gyventojai kaip išvaduotojus, kaip laisvės nešėjus. Bet jie greit pasirodė esą tokie pat okupantai ir svetimų žemių grobikai, kaip ir rusai. Susidariusiąją laikiną Lietuvos vyriausybę vokiečiai nušalino ir jos vietoje pastatė vokiškąją civilinę valdžią, kuri įvedė Lietuvoje žiaurųjų priespaudos režimą. Visą krašto ūkį jie paėmė į griežtą savo kontrolę: buvo įvestas ir prekių normavimas ir kainų kontrolė.

1. Prekių normavimas

Vokiečių civilinė valdžia įvedė visų gamybos įmonių kontrolę ir kiekvienai stambesnei įmonai paskyrė savo patiketinį, vadinamą "Trenhanderį". Pačiomis pirmomis savo veikimo dienomis vokiečių civilinė valdžia įvedė maisto normas visiems miestų gyventojams. Ir skirtingas normas lietuviams ir kitokias vokiečiams. Pagal

(Nukelta į 4 pusl.)

SVEIKINAME AMERIKOS - LIETUVIŲ KONGRESĄ IR JO DELEGATUS

MILDA AUTO SALES

Dominikas Kuraitis, Savininkas

Naujas Adresas

907 West 35th Street Chicago, Illinois

Telefonas Lafayette 2022

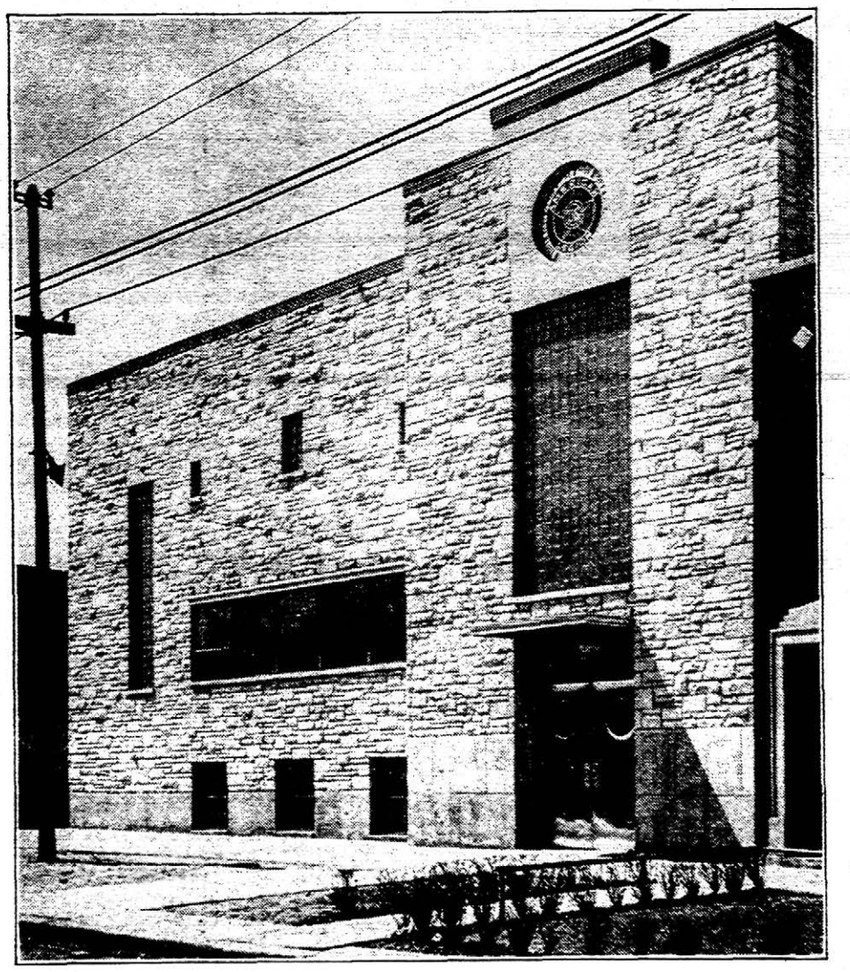

Sveikiname Amerikos Lietuvių Kongresą ir Delegatus!

Geriausio Pasisekimo Lietuvos Išvadavimo Darbe!

DARIUS-GIRĖNAS

Darius-Girėnas Post No. 271

American Legion

4416 South Western Avenue Tel. Lafayette 8484

F. Pumputis, Commander, Valdyba ir Nariai

Prekių normavimas ir kontrolė

(Atkelta iš 3 pusl.)

kortelę kiekvienas miesto gyventojas lietuvis turėjo teisę gauti per savaitę šių produktų:

1. Juodas duonos (ruginės) 1750 gramų.
Arba ruginių miltų 1225 gramų.
2. Mėsos 250 gramų.
3. Riebalų arba margarino 80 gramų.
4. Sviesto 80 gramų.
5. Cukraus 100 gramų.
6. Kruopų 175 gramų.

Tai ir viskas! Ar bereikia įrodymų, kad šitos normos buvo toli gražu nepakankamos. Mes žinome, kad Vokietijoje maisto normos buvo daug mažesnės negu visuose alijantų kraštuose, bet vis tik ir tai jos buvo dvigubai aukštesnės negu Lietuvoje. Būtų buvę visai racionalu ir tikslinga, kad Lietuvoje, kaip grynai žemės ūkio krašte, kur miestų gyventojai tesudaro 15%, maisto normos būtų buvusios nustatytos kiek aukštesnės, arba jokiu atveju bent ne mažesnės, negu pramoningoje Vokietijoje. Bet aiškus dalykas, ar galėjo leisti vokiečių Herrenvolkas (ponų tauta), kad lietuviai, "žemesnės rasės žmonės", gautų daugiau arba lygiai su vertingos rasės žmonėmis. To ambicija neleido. Maža to. Iš skiriamų maisto normų tik duona buvo tiekiama normaliai, kiek nustatyta. Kitų gi maisto produktų, k. t. mėsos, riebalų ir sviesto net ir tų menkų normų lietuviai gyventojai retai kada begaudavo. Galmanote, kad Lietuvos žemės ūkio gamyba buvo taip nusmukusi, kad vokiečių administracija negalėjo garantuoti nei tų menkų normų? Nieko panašaus. Lietuvos žemės ūkio gamyba vokiečių okupacijos pradžioje tebuvo sumažėjusi apie 20-30%. Nežiūrint sovietų pravestos "žemės reformos", pradėtos vykdyti propagandos už kolektyvizaciją ir kitokių sovietiškų eksperimentų. Lietuvos žemės ūkio per 1-ją sovietų okupaciją perdaug nenukentėjo. Galima sakyt, sovieta inepajėgė "suvalgyti" Lietuvos žemės ūkio gamybos. O prieš karą Lietuvos žemės ūkio gamyba buvo didelė: kasmet buvo eksportuojama 20.000.000 kg. sviesto ir 40.000.000 kg. bekono. Vadinasi, vokiečiai okupavę Lietuvą rado palyginti sveiką ir produktingą žemės ūkį: Lietuvos ūkininkų garbei tenka pasakyti, kad jie sugebėjo išlaikyti per bolševikų okupaciją pagrindinį gyvą inventorių — arklius, karves ir kiaules.

Vokiečiai rekvizuodavo per savo administraciją ne tik gamybos perteklių, bet pradėjo naikinti ir patį pagrindinį inventorių. Vokiečių okupacijos paskutiniais metais Lietuvoje karvių ir arklių ir kiaulių skaičius buvo sumažėjęs apie 40-50%, ir nežiūrint, kad okupantai tiek daug išspausdavo rekvizicijomis iš Liet. žemės ūkio, Lietuvos miestų gyventojams jie buvo nustatę tokias menkas maisto normas. Tačiau sau, t. y. vokiečiams — administracijos valdininkams buvo paskirtos žymiai didesnės maisto normos. Vokiečiai okupantai apsirūpindavo maisto produktais savo specialinėse krautuvėse, kurios buvo skirtos "tik vokiečiams — kur fur Deutsche". Vokiečiai, okupacinės valdžios tarnautojai, SS nariai ir gestapininkai gaudavo per savaitę:

Duonos 3500 gramų.
Sviesto 250 gramų.
Mėsos 750 gramų.
Cukraus 500 gramų.
Kruopų 500 gramų.
Marmelado 500 gramų.

Skirtumas su lietuviams skirtomis maisto normomis matosi kaip ant delno: Lietuvoje vokiečiai valgė dvigubai geriau negu Vokietijoje ir kelis kart geriau, negu lietuviai. Skirtas maisto normas vokiečiai gaudavo pilnumoje, gi lietuviai skirtų menkų mėsos ir sviesto normų retai kada begaudavo. Maža to vokiečiai savo krautuvėse gaudavo dar tabako ir degtinės. Lietuviai praeidami pro vokiškas krautuves, prikrautas pilnas maisto produktų su kerštu jausmu į jas žiūrėdavo.

Kyla klausimas, o kaip gi lietuviai miesto gyventojai išgyvendavo iš tokių maisto normų? — Žymi dalis Lietuvos miestų gyventojų sudaro dar nesenai buvę kaimiečiai: jie visi turi giminių kaimuose ir tie slaptais keliais pristatydavo į miestus savo vaikams, broliams, seserims ir tuo būdu juos gelbėdavo nuo bado normų. Daug blogiau buvo su tais miestų gyventojais, kurie iš seniau jau gyveno mieste ir jokių ryšių su kaimu neturėjo. Jie negalėdavo pirkti "juodoje rinkoje" 1 kg. sviesto už 55 R. M., nes patys vos 100-200 R. M. į mėnesį teuždirbdavo. Įsigyti truputį maisto jie galėjo tik iškeisdami savo paskutinius rubus, batus, baldus ir daiktus. Žinoma, buvo ir tokių, kurie neturėjo ką keisti ir jų padėtis buvo tikrai tragiška. Ypačiai liūdna padėtis buvo Lietuvos darbininkų, kurie paprastai gyveno "iš rankos į burną" ir teuždirbdavo į mėnesį vos 80 R. M. Jie nei rubų nei batų iškeisti neturėjo. Žinia, dalis jų gelbėjosi nuo bado įvairiomis nelegalėmis priemonėmis, k. t. spekuliacija korupcija ir tt. Fabrikuose žaliavų arba gatavų gaminių pasisavinimas buvo plačiai paplitęs. Tai nesveikas karo ir okupacijos tvarkos reiškinys, kuris normalėse sąlygose prieš karą buvo visai nežinomas.

Vl. Rimgaudas.

Amerikos kariai negali suprasti, kodėl lietuviai atsisako grįžti į savo tėvynę

(Laiškas iš amerikiečių okupuotos zonos Vokietijoje)

Keletą metų išvargę vokiečių vergijoj (tėvynėj ir ištrėmime), išnervinti nemigos naktų ir baisaus lėktuvų pavojaus, ne vienas netekęs draugo ar šeimos nario, prievarta laikytas karinės reikšmės fabrikuose bombų kritimo metu, lietuvis tikėjosi lengviau atsikvėpti po to, kai sąjungininkų kariuomenė palaužė vokiečių atsparumą.

Atėjo lauktoji diena. Dulkėti, paraku ir ugnim paženklinti vyrai drąsiai užiminėjo miestą po miesto. Vienur sutiko pasipriešinimą, kitur buvo iškeltos baltos vėliavos ir pervargęs priešas pasidavė be kovos. Pagaliau abi šalys padėjo ginklus, buvo pasirašytos sutartys, įsisteigė komendantūros ir prasidėjo "normalus pokarinis gyvenimas".

Lietuviai drąsiai ėjo į amerikiečių karines įstaigas, būdami įsitikinę, kad jų tarpe ras savo draugus ir užtarėjus. Tačiau nepaprastai teko nusivilti, patyrus, kaip amerikiečiai kariai neturi nė mažiausio supratimo apie tikrąją pabaltijo tautų būklę. Iš 20 karininkų, su kuriais man teko plačiau tuo klausimu pasišnekėti pirmomis pokario dienomis, tiktai vienas atsirado (kilmės anglas iš Hollywoodo), kuris turėjo šiokių tokių žinių apie Lietuvą ir lietuvius ištikusią tragediją. Kiti gi buvo absoliutūs ignorantai. Pažymėtina kad penki iš čia suminėtų karininkų buvo sričių komendantai, vadinasi, žmonės, nuo kurių valios labai daug priklauso mūsų likimas.

Visi kaip susitarę klausė:
— Kodėl negrįžtate į Lietuvą?

—Todėl, kad nenorime būti atskirti nuo savo vaikų, nenorime, kad mūsų žmonos būtų kareivių išniekintos, nenorime, kad ir mus išsiųstų sunkiems vergijos darbams į Sibirą, kaip kelias dešimtis tūkstančių lietuvių kad išsiuntė 1941 metais.

— Tai netiesa, — bando įtikinti amerikietis kapitonas lietuvį, kurio tėvai buvo užkalti į gyvulinius vagonus ir pusnuogiai išgabenti į tolimąją šiaurę ir kuris pats tik per stebuklą išliko gyvas. — Tai, ką jūs pasakojat, tėra Goebelso propaganda. Vokiečiai jums primelavo, o jūs ir tikit.

— Nereikia mums vokiečių propagandos. Metus gyvenome su bolševikais, puikiai žinome, kokie jie yra. O kai dėl vokiečių, tai mes juos taip pat gerai pažįstame, kaip ir bolševikus. Daug tūkstančių lietuvių buvo prievarta išvežtų darbams į Vokietiją, nemaža iškankintų ir išžudytų koncentracijos stovyklose. Pilni Lietuvos kalėjimai buvo prikimšti lietuvių, kurie gynė savo tautines ir kultūrines teises. Ir jeigu mes vis dėlto čia bėgome, besigelbėdami, tai tai ne tik todėl, kad nebuvo kur kitur bebėgti. (Nuo Švedijos krantų skiria Baltijos jūra. Lietuviai neturėjo laivų, kuriais būtų galėję pasiekti Skandinavijos krantus, be to, visur stovėjo stiprios sargybos. Tie, kurie bėgo mažais žvejų laiveliais ar kuteriais, pateko į vokiečių sargybinių rankas arba žuvo jūrų bangose). Bėgome į Vokietiją dar ir dėl to, kad tikėjomės greičiau sulaukti pagalbos iš vakarų sąjungininkų — amerikiečių, anglų, prancūzų.

— Amerikos karys valandėlę žiūri į akis, tirdamas, ar mes kartais nemeluojame, ir vėl šneka:

— Dabar bolševikai nebe tokie, jie žymiai pasikeitę. Galite drąsiai keliauti, jums ten nieko bloga neatsitiks. Rusai labai geri žmonės.

— Apie rusų tautą mes nieko nesakome, nes jos gerai nepažįstame. Mes kalbame apie tuos, kurie jau mus valdė ir kurie dabar valdo. Mes neturime jokių įrodymų, kad jie būtų pasikeitę ir netikime, kad vilkas galėtų pasidaryti avinėliu. Jūs, ponas komendante, sprendžiate iš tų, su kuriais jums teko oficialiai sustikti, ir jūs šnekėjotės su gudriais politrukais, kurie eilę metų išbandytais metodais sugeba palenkti į savo pusę tuos, kurie jų visiškai nepažįsta, arba su žmonėmis, kurie bijo, kad jų žodžiai nepatektų į saugumo ausis. Kitas reikalas, jeigu jums tektų nors pusę metų pagyventi kaip eiliniam žmogui sovietų valdomoje srityje, tada mums nebereikėtų tiek daug aiškinti.

Po tokio pašnekesio daugiau nebeklausinėjo, bet vis dėlto neatrodė, kad būtų pakeitęs savo nuomonę apie sąjungininką iš rytų.

Teko susidurti ir su tokiais, kurie drąsiai rėžė:

— Tai, ką jūs pasakojat, yra gryniausias melas. Rusija yra taip pat demokratinis kraštas, kaip ir Amerika, ten žmonės patys valdosi, ir geram žmogui nėra ko bijot. Jeigu sakai, kad išvežė tavo tėvus ir gimines, tai matyt, kad jie kuo nors nusikalto. Be reikalo niekas žmogaus nelaiko kalėjime ir netremia.

— Argi galėjo vienu metu nusikalsti keturios dešimtys tūkstančių žmonių. Bėgo nuo jų pats arkivyskupas-metropolitas. Argi ir jis galėjo nuskialsti?

— Čia tu ir vėl perdedi. Jeigu jau taip būtų visus vežę, tai ir tu būtum išvežtas. Jūs bėgot į Vokietiją todėl, kad ėjote drauge su naciais, nusikaltote savo kraštui, tai dabar ir bijote atgal grįžti. Jeigu būtumėt geri žmonės, patys prašytumėt,

(Nukelta į 5 pusl.)

VADAS SOCIALIO VEIKIMO

Kun. Raymond A. McGowan, plačiai žinomas kalbėtojas, paskirtas direktorium departamento socialio veikimo Nacionalėj Katalikų Gerovės Konferencijoj. Oficialiam NKGK leidinyje jo kolumną 'The Yardstick' naudojasi daugelis kitų katalikų laikraščių. (NC-Draugas)

Sveikiname Amer. - Liet. Kongresą
Ir Jo Delegatus
Linkėdami Geriausio Pasisekimo

MR. and MRS. MATTHEW KAMINSKAS, Jr.

Phone Canal 7178

SVEIKINAME AMER. - LIET. KONGRESĄ
IR JO DELEGATUS
Linkėdami Geriausio Pasisekimo

ANTANAS ir GENOVAITĖ MILAUCKAI, Sav.

NAUJOS
VICTORY SVETAINĖS
1217-19 South Cicero Avenue
CICERO, ILLINOIS
Telefonas Cicero 205

Sveikiname Amer. - Liet. Kongresą ir Jo Delegatus
Linkėdami Geriausio Pasisekimo

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

Jonas Bertulis ir Mikas Jovarauskas, Savininkai

2310 West Roosevelt Road Telephone Seeley 8760

Chicago, Illinois

Sveikiname Amer. - Liet. Kongresą
Ir Jo Delegatus
Linkėdami Geriausio Pasisekimo

BALZEKAS MOTOR SALES

Mr. ir Mrs. Stanley Balzekai
Savininkai

4030 Archer Ave. Tel. Virginia 1515

CHICAGO, ILLINOIS

Stanley Balzekas

Sveikinu Amer. - Liet. Kongresą ir Jo Delegatus
Linkėdamas Geriausio Pasisekimo!

Walter Melkus

GROSERNĖ IR BUČERNĖ

3248 South Green Street

Telefonas Yards 5694

CHICAGO, ILLINOIS

Amerikos kariai negali suprasti

((Atkelta iš 4 pusl.)

kad tik mes greičiau jus grąžintumėm tėvynėn, taip, kaip prašo danai, olandai, belgai ir kitos tautos. Aš pats nekantriai laukiu tos dienos, kada galėsiu išplaukti į Chicago.

Buvo tokių, kurie Rusiją gynė grynai koleginiais sumetimais. Į mūsų pastabą, kad komunizmas yra absoliučiai tas pats, kas ir nacionalsocializmas, kai kuriais atvejais net baisesnis, buvo atsakyta:

— Komunistai yra mūsų sąjungininkai, padėję nugalėti vokietį, todėl ateity prašau nedaryti tokių sugretinimų.

Tiktai vienas komendantas ramiai klausėsi mūsų žodžių, užjautė mus, davė užrūkyti cigaretę ir pakramtyti gumos. Jis lingavo galva ir sakė:

— Nesuprantu, kam reikia žmones žudyti, tremti iš tėvynės, laikyti kalėjimuose, jeigu jie nieko pikta nėra padarę. Kiekvienas juk privalo turėti savo nuomonę, kiekvienas gali laisvai pasisakyti bet kuriuo klausimu. Pats mačiau Prancūzijoj nacių nužudytų keliasdešimt amerikiečių belaisvių. Mes, kariai, verkėm į juos žiūrėdami. Argi jie kalti, kad turėjo kariauti? Kodėl gi mes nežudėm jų belaisvių? Mes jiems duodavom ir užrūkyti ir pavalgyti. Mačiau laikraščiuose fotografijas iš Buchenvaldo ir kitų koncentracijos lagerių. Kalnai lavonų! Aš manau, kad tai nėra išgalvota propagandos sumetimais. Jūs dabar vėl sakote, kad ir bolševikai taip elgiasi. Kodėl gi taip? Kodėl žmonės taip sužvėrėjo?

Su lietuviais kariais, sutiktais okupacinėj amerikiečių zonoj, buvo geriau. Jie mus greit suprato ir užjautė. Vieno tik dalyko jie negalėjo įsivaizduoti, kodėl jų broliai lietuviai negali grįžti į Tėvynę, kada buvo lietas kraujas dėl visų tautų laisvės ir gerovės.

— Jūs grįšite į Lietuvą, tai daugiau negu tikra, — kalbėjo mums šimkus, pats gimęs Amerikoje, bet mamytės gražiai išmokytas lietuvių kalbos. Aš tikiu, kad mūsų prezidentas Trumanas, vyras geras ir išmintingas, panaikins paskutinius vergijos pėdsakus. Ir jis tatai padarys be karo, diplomatiniu keliu (mūsų pašnekėsio metu dar nebuvo atominės bombos).

Paskutinis Amerikos karys, su kuriuo teko kalbėti, buvo italų kilmės elektrotechnikas, turįs atsižymėjimo ženklų už geras kautynes, iš Bostono. Jis turi draugų lietuvių tarpe, domisi spauda ir politiniais įvykiais. Supranta rusiškai, nes yra vedęs amerikietę, kurios tėvai buvo kilę iš Ukrainos.

Negali būti taip blogai su sovietais, kaip jūs pasakojat. Pasiklausykit Maskvos radijo — ten labai gerai apie viską šneka. Ten visi džiaugiasi laisve ir visokiais kitokiais laimėjimais. Ten labai gerbiami ir gerai apmokami inžinieriai, technikai, daktarai, muzikai, artistai, dailininkai, rašytojai. Jie renkami į aukštas valdžios vietas, į parlamentą, apdovanojami pinigais ir garbės ženklais. Pas mus, Amerikoje, nors ir geras gyvenimas, bet šito nėra. Jeigu nė kiek nebūtų teisybės jų raštuose ir žodžiuose, tai juk nė vienas rusas nepirktų jų laikraščių ir nesiklausytų radijo. Labai daug gražių straipsnių yra prirašę ir Amerikos laikraščiai apie Rusiją.

Mano supratimu, jo pastaba buvo gana tiksli ir taikli. Amerikos ar Vakarų Europos žmogus negali suprasti, kaip valstybės vyrai galėtų taip begėdiškai meluoti ir neįstengia permanyti, kam reikalingas visas teroras, visa toji beprotybė, kuri slėgia kaip baisus košmaras daugiau negu penktadalį viso žemės rutulio. Kol amerikietis pats savo akimis nepamatys ir nepergyvens, tol jis nesupras Rusijos pavregtų tautų kančios, tol ir mūsų, lietuvių, reikalai jam nebus aiškūs. Nuo komunizmo įtakos gali išgydyti tik pats komunizmas.

Tiesa, praėjus trims mėnesiams, dalis amerikiečių karių pradėjo šiek tiek daugiau orientuotis ir Baltijos kraštų reikaluose. Juos ypač stebino didžiulės masės žmonių, įvairių tautybių, kurie siaubo apimti bėgo pas amerikiečius iš sovietams perleistų Vokietijos sričių. Kai kuriuos labai paveikė pačių Sovietų Sąjungos piliečių, atgabentų prievarta į Vokietiją sunkiesiems darbams dirbti, atsisakymas vykti į savo kraštą. Jie, rodos, ten lengviau galėtų atsikvepti, nes jie jau yra naujojo rėžimo auklėtiniai. Tačiau daugelis ryžosi bet kuria kaina išlikti Vakarų Europoje, nežiūrint, koks sunkus ir baisus yra emigranto gyvenimas.

Tokie įvykiai dar labiau neramina lietuvius ir kitus atbėgėlius. Raminamės tik tuo, kad tai nėra visuotinis vakarų sąjungininkų politikos reiškinys, bet vietinio pobūdžio incidentas. Manome, kad šitos aukos pasitarnaus gyviesiems, kurie net ir po drastiškiausio užpuolimo neatsisakys ginti bet kuria kaina savo gyvybinės teisės. Kad ir nepaprastai sunkus mūsų, tremtinių, gyvenimas, vis dėlto neprarandame vilties, kad anksčiau ar vėliau pasaulis supras mūsų kančias ir padarys taip, kad be baimės galėtume grįžti į savo mieląją tėvynę Lietuvą. Ta prasme mes labai daug tikimės ir iš jūsų, Amerikos lietuviai!

Galindis.

SKAITYKITE "DRAUGĄ"

Švietimo reikalai visur pirmoje vietoje

PRADŽIOS MOKYKLOS IR VAIKŲ DARŽELIAI PABĖGĖLIŲ STOVYKLOSE — GIMNAZIJOS SUDARO DAUG RŪPESČIŲ — SUAUGUSIEJI ŽINIŲ SEMIASI KURSUOSE IR LIAUDIES UNIVERSITETUOSE — PIRMOSIOS SPECIALIOSIOS MOKYKLOS VOKIETIJOS LIETUVIAMS — STUDENTAI GRĮŽTA PRIE STUDIJŲ.

Laiškas iš lietuvių kolonijų Vokietijoje

Antras ruduo, kai mes Vokietijoje. Antras ruduo, kai krašto ilgesys ir nerimas dėl rytojaus dieną turinčio pradėti spręstis ir niekad neišryškėjančio mūsų likimo ardo nervus tūkstančiams mūsų pabėgėlių stovyklose, ir nors šis ruduo toli gražu ne toks, kaip pernai, praleistas fabrikų lageriuose, bombarduojamuose miestuose ir nacių koncentracijų stovyklose, tačiau ir jis betiksliai leidžiamomis dienomis, gyvenimu iš svetimos rankos ir begale nuobodaus be darbo praleidžiamo laiko mums grasus ir įkyrus. Suaugusiems dar pusė bėdos. Mes tematome tik betiksliai lašančias iš mūsų gyvenimo dienas, tačiau jaunimui, bręstančiam ir augančiam be darbo ir uėsiėmimo, kiekviena diena yra dingstanti diena iš pasiruošimo gyvenimui dienų, o taip pat kiekviena diena didina pavojų, jog nieko neveikime gali pasireikšti nereikalingi ir tautai žalingi palinkimai, galintys ne tik suardyti paskiro žmogaus gyvenimą, tačiau gyva žaizda likti ir pačiai bendruomenei, lietuvių tautai.

Kaip tik šios dvi svarbiausiosios priežastys ir verčia mūsų intelektualus ir lietuviškąsias stovyklų vadovybės susirupinti tinkamų jaunimui auklėtis, mokytis ir bręsti sąlygų sudarymu. Stovyklose gyvenimo sąlygos sunkios: žmonės sugrūsti ankštose patalpose, gyvena po keliolika žmonių viename kambaryje, nėra galimumų tikram poilsiui, tinkamai pasiruošti darbui, nėra drabo priemonių, pagaliau patalpa pačiai mokyklai taip pat sunkiai surandama arba tiesiog išplėšiama iš stovyklų gyventojų, pravedant jų suglaudinimą ir net viengungius perkeliant gyventi kartais į negyvenamas palepes, koridorius ir kt., bet, nežiūrint to, šis ruduo jau sutiktas beveik visoje amerikiečiu kontroliuojamoje Vokietijoje esančiuose didesniuose lietuvių lageriuose su mokyklomis, gimnazijomis ir kt. kultūrinio ir švietimo darbo įstaigomis.

Lengviausia sprendžiasi pradžios mokyklų klausimas. Lietuvių Sąjungos centro valdyba per savo skyrius, išsimečiusius visoje Vokietijoje, dar liepos mėnesį įspėjo visų lietuvių stovyklų administracijas, jog pradžios mokykla visur turi būti ne liuksuso, bet būtinybės dalyku. Tuo pačiu metu buvo pravesta mokytojų ir mokinių pradžios mokykloms registracija, stovykloms išdalintos pradžios mokyklų steigimo reikalu instrukcijos. Šios Lietuvių Sąjungos centro valdybos patvarkymai buvo būtinai, bet jie daug kur jau rado veikiančias pradžios mokyklas, o vietomis lietuvių stovyklos jau turėjo ir vaikų darželius priešmokyklinio amžiaus vaikučiams.

Paaiškėjo, jog mokytojų trūkumo Vokietijoje nebus. Neretai stovyklose pradžios mokykloms mokytojų yra beveik tie pat, kiek ir mokinių. Patalpų klausimus išsprendė pačios stovyklų administracijos. Visur, kur tik stovykloj yra per 250 lietuvių, jau antras mėnuo veikia pradžios mokyklos, pagrįstos Lietuvoje pradžios mokykloms sudarytomis programomis. Daugumoje stovyklų, kur mokinių skaičius yra mažesnis, tera tik 4 skyriai, kitur-iki 6 skyrių. Dabar iš centro valdybos gautos aiškios instrukcijos visur lageriuose, kur nėra sąlygų steigti gimnazijai, būtinai išplėsti pradžios mokyklas tiek, jog vyresniojo amžiaus vaikai gautų mažiausia pirmųjų ketverių gimnazijos klasių kursо žinių.

Vaizdas mokykloje maža primenantis normalų pradžios mokyklos darbą. Vokietijoje gyvenantys lietuviai šiuo metu grįžę vėl prie vargo mokyklos, gal būt, tik tiek besiskiriančios nuo prieškarinės, jog čia mokytojas ir modernūs dėstymo metodai pakeičia motiną su rateliu. Beveik visur visi pradžios mokyklų skyriai sugrūsti į vieną didesnį kambarį, kur tuo pačiu metu keli mokytojai moko įvairių skyrių mokinius. Visose patalpose dirbama pamainomis, mažiausia po 3—4 val. per dieną. Pradžios mokyklose trūksta kreidos, trūksta sąsiuvinio, Vokietijoje dažniausia gaunamo spekuliacijos kainomis, trūksta pieštuko, rašalo ir

(Nukelta į 6 pusl.)

Sveikiname Amer. - Liet. Kongresą Ir Jo Delegatus

Linkėdami Geriausio Pasisekimo

NOVAK'S STOCK YARD MARKETS, Inc.

PARDAVĖJAI

Rinktinos Mėsos ir Paukštienos

Pirkite Mūsų Krautuvėje Arčiausia Jūsų Namų

Sveikiname Amerikos Lietuvių Kongresą ir jo delegatus susirinkusius Chicagoje Lapkričio 29, 30 ir Gruodžio 1 d. ir linkime, kad savo uoliu darbu prisidėtų prie Lietuvos išvadavimo ir taip pat pagelbėtų visiems lietuviams esantiems ištrėmime įvairiose pasaulio vietose.

Mr. & Mrs. Anthony J. Rudis

Sveikiname Amer. Liet. Kongresą ir Jo Delegatus

STANLEY CLEANERS

S. ŠIMULIS, sav. — Cleaning and Dyeing

2150 S. Hoyne Ave. Tel. Canal 5474

SVEIKINAME AMER.-LIET. KONGRESĄ IR JO DELEGATUS

Linkėdami Geriausio Pasisekimo

VALDYBA IR DIREKTORIAI

KEISTUTO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

3236 South Halsted Street

Indėliai kiekvieno taupytojo apdrausti iki $5,000 Federalinėj Įstaigoj

SVEIKINAME AMERIKOS - LIETUVIŲ KONGRESĄ IR VISUS JO DELEGATUS

Linkėdami Geriausio Pasisekimo

METROPOLITAN STATE BANK

2201 West Cermak Road Chicago, Illinois

Sveikiname Amer. Liet. Kongresą ir Jo Delegatus

SHAMET'S TAVERN

JOS. G. SHAMET, Sav.

Salė išnuomavimui visokiems parengimams

1500 So. 49th Ave. Cicero, Illinois

Phone Cicero 6232

Sveikiname Am. - Liet. Kongresą ir Jo Delegatus

FAMILY PHARMACY

SALIAMON JONKUS, R. PH.

Registruotas Vaistininkas ir Savininkas

1446 S. 49th Court Cicero, Illinois

Telefonas Cicero 6973

Švietimo reikalai visur pirmoj vietoj

(Atkelta iš 5 pusl.)

plunksnos, bet labiausia trūksta vadovėlio, spausdinto žodžio, ir mokytojai dažnai priversti vieną vadovėlį naudoti visiems skyriams ir saugoti jį, kad kuris vaikų jo nepamestų ar nepražudytų.

Labiausia vadovėlių trūksta lietuvių kalbos skaitymo pamokoms. Uždaviniai geografijos, gamtos mokslų istorijos ir kt. dalykų vadovėliai pakeičiami užrašais. Beveik visuose lageriuose vienas ir tas pats rūpestis — surasti būdų išsispausdinti ir kitiems lageriams išspausdinti lietuvišku vadovėlių pradžios mokyklai, bet iki šiol, nors atskirais atsitikimasi yra gautų šiam reikalui iš amerikiečių militarinės valdžios ir leidimų, šis klausimas dėl popierio trūkumo dar tebėra neišspręstas.

Beveik visur, kur yra pradžios mokyklos, yra taip pat ir mokytojų vadovaujami vaikų darželiai priešmokyklinio amžiaus vaikučiams. Vaikų darželių uždavinys sudaryti vaikučiams sąlygas taip praleisti laiką jog jie kuo mažiau stumdytųsi tarp bendrai gyvenančių suaugusiųjų kartais primetančiu viakučiams blogų įtakų. Vaikų darželiams beveik visur lageriuose parupintos geresnės patalpos, yra pasišventusių šiam darbui žmonių- specialistų, bet, kaip ir pradžios mokykloms, trūksta priemonių darbui. Ypač didelis trūkumas darželiams neišvengiamai reikalingų žaislų, kuriuos kaip ir darželiams reikalingus baldus, stovyklos stengiasi gamintis savo jėgomis.

Žymiai sunkesni gimnazijų reikalai. Šiuo metu gimnazijas turi beveik visos didesnės lietuvių stovyklos.

Pirmieji gimnazijoms įsisteigti užsimojimai buvo padaryti Hanau ir Wiesbadeno lietuvių stovyklose. Ir vienoje, ir antroje stovykloje buvo pakankamas mokinių ir mokytojų skaičius, bet kol abi šios stovyklos išsprendė patalpų klausimą, gimnazijos atsirado Kemptene ir Eichstete. Šiuo metu rimčiausia pastatytos gimnazijos yra Wiesbadene, Wuerburge, Hanau, Eichstete, Augsburge, Muenchene, Kemptene ir kt. lietuvių stovyklose. Gimnazijų skaičiumi lietuviai Vokietijoje nedaug teatsilieka nuo padėties, buvusios nepriklausomoje Lietuvoje, mokytojų taip pat visur yra pakankamai, beveik visi gimnazijai tinkamo amžiaus vaikai įtraukti į mokslą. Dabar Vokietijoje veikiančios gimnazijos teatsilieka mokinių skaičiumi, kadangi vis dėlto pabėgėlių 3,400,000 tai ne 3,000,000 Lietuvos lietuvių! Vadovėlių klausimas gimnazijoms taip pat rėkiančiai opus, tačiau ne toks sunkus, kaip pradžios mokykloms, kadangi gimnazijose daugelis dalykų imanoma patiekti iš užrašų, o lietuvių kalbos pamokoms galima pasinaudoti ir viena-antra į Vokietiją atsivežta beletristine knyga.

Lietuvių Sąjungos centro valdyba daro visa, kas tik esamose sąlygose galima, jog be gimnazijos neliktų ir vaikai bei jaunuoliai, gyvenantieji mažiau gausiose lietuvių stovyklose. Šiam reikalui dabar prie gimnazijų organizuojami moksleiviams bendrabučiai, į kuriuos priimami moksleiviai ir iš kitų stovyklų. Pradžia atrodo esanti gera, ir laukiama, kad kad artimiausiomis savaitėmis lageriuose neliks nei vieno norinčio mokytis jaunuolio be sąlygų lankyti gimnaziją.

Suaugusiems visur prie didesniųjų stovyklų suorganizuoti anglų ir kt. kalbų kursai, kuriuose išsiverčiama savomis lektorių jėgomis. Taip pat didesnėse stovyklose organizuojami šoferių buhalterių kursai, liaudies universitetai, kuriuose stengiamasi paruošti suaugusius naujai profesijai, pagilinti senosios profesijos žinias ar sudaryti sąlygų praplėsti žinojimo akiratį. Visoms lietuvių stovykloms maloni žinia, jog šiomis dienomis Ovelgone, netoli Celles, pradėjo veikti pirmoji lietuvių prekybos mokykla Vokietijoje. Dar su didesniu įdomumu laukiama pirmųjų amatų mokyklų stovyklose atidarymo. Sunkumai dėl priemoniu šioms mokykloms (amatininkų įrankiai, medžiagos ir kt.) yra dideli, tačiau su gerais norais visa nuveikiama.

Studentai patys imasi tvarkytis savo reikalus. Šiuo metu tebevyksta studentų registracija. Sunku tiksliai nusakyti, kiek studentų yra tarp pabėgėlių lietuvių. Vis dėlto yra nuomoniu, jog juos reikia skaityti šimtais, o gal tūkstančiais.

Vokietijos universitetuose šį rudenį atidaromi medicinos, teologijos, technikos ir kt. fakultetai, tačiau ne visiems studentams šių fakultetų užtenka. Yra nemaža studentų, kurie, neturėdami galimumų studijuoti pasirinktą dalyką Vokietijos universitetuose, rupinasi išvykimu į užsienius studijų reikalais. Pirmoje vietoje atrodo esanti Prancūzija, sudariusi mūsų studentams tinkamas studijų ir gyvenimo sąlygas. Prancūzijoje studentams pažadėtos stipendijos iš BALF, tačiau šios stipendijos labai mažos, Prancūzijoje pragyvenimas labai brangus, todėl tik nedaugelis studentu ryžtasi rizikuoti stoti į prancūzų universitetus. Apie galimumus studijuoti kitų šalių universitetuose kol kas nėra pilnesnių žiniu.

Atrodo, jog daugiausia lietuvių studentų susitelks Tuebingeno, Insbruko ir Heidelbergo universitetuose. Studentams priimtiniausias būtų Hidelbergo universitetas, kaip seniausias ir geriausiai pastatytas universitetas Vokietijoje. Šiame universitete jau veikia teologijos fakultetas; medicinos fakultetas pradės veikti nuo lapkričio 1 d. Dar vėliau bus atidaryti filosofijos, humanitarinių mokslų, teisės ir gamtos mokslų fakultetai. Studentus nuo Heidelbergo gąsdina gyvenimo sąlygos: beveik visi studentai neturtingi ir bepiniginiai, pragyvenimas, kad ir iš vokiškų kortelių brangus, o stovyklos svetimšaliams, kurioj galėtų prisiglausti studentai, arti nėra. Nebent tik Mannheimas, bet iki jo 20 km. traukiniu.

Insbruke ir Tuebingene atrodo palankesnės gyvenimui sąlygos, tačiau abu universitetai yra prancūzų kontroliuojamose srityse. Insbruke veikia medicinos, teisės, gamtos mokslų, filosofijos ir humanitarinių mokslų fakultetai, Tuebingene — tik teologijos fakultetas, o medicinos fakultetan kol kas tik vedama studentų registracija. Erlangeno universitete veiks beveik visi fakultetai, čia studentai jau susirado bendrabutį. Taip pat dalis studentų išsiblaškys ir po tolimesnius Hamburgo, Goettingeno, Marburgo, Hanoeverio, Muensterio, Koelno, Kylio, Bonos, Freiburgo universitetus, tarp kurių dažnas studentas gali surasti universitetą su jam reikalingu fakultetu.

Prie Wuerzburgo Lietuvių Sąjungos centro valdybos susiorganizavo studentai savo atstovybę ir svarbiuosius klausimus dabar sprendžia organizuotai, visur gaudami ne tik Lietuvių Sąjungos, bet ir visuomenės paramos. Iš visų lietuvių pabėgėlių, dabar gyvenančių Vokietijoje, tik vienas akademinis jaunimas šiuo metu turi sąlygas naudingai sunaudoti laiką, ir nors Vokietijos universitetuose daugelis neras to, ko jis galėjo surasti Lietuvos universitete Kaune ar Vilniuje, bet vis dėlto suras ir tai, ko negalėjo rasti Lietuvoje. Sąlygos studentams studijuoti yra sunkus, bet juk nėra kliučių, kurių nenuverstų jaunystė ir užsispyrimas.

Yra sumanymų Vokietijoje organizuoti lietuviams savą universitetą. Jam pakaktų ir studentų, ir profesorių. Vis dėlto sunkumai savam universitetui atidaryti yra toki dideli, jog apie tai čia galima kol kas tik priminti.

Reikalingų mokslo priemonių parupinimas tebėra pats opiausias ir svarbiausias klausimas, kuri dabar sprendžia lietuviškosios organizacijos Vokietijoje. Yra daryta žygiu spaustuvėse dėl vadovėlių, bet kokiomis sąlygomis bandoma išspręsti rašomosios medžiagos trūkumas, bet visa tai kol kas neorganizuotu būdu sekasi geriau, negu organizuotai, tuo labiau, jog vokiečiai, tegalės kitų sunkumų, švietimo lėdami patys sunkiai aprūpinti rašomosiomis priemonėmis savo mokyklas, maža dėmesio kreipia lietuviams. Vis dėlto, nežiūrint šių ir eidarbas Vokietijos lietuvių stovyklose yra gyvas, kasdien tobulinamas ir žadinantis gražių vilčių.

V. C.

Linkėdama Geriausio Pasisekimo
Sveikinu Amer. Liet. Kongresą ir Jo Delegatus!

ELIZABETH LINGERIE SHOP

LINGERIE
ELZBIETA LANG, Savininkė
1904 S. Cicero Ave. Cicero, Illinois
Phone Cicero 1130

Sveikiname Amer. Liet. Kongresą ir jo delegatus Linkėdami geriausio pasisekimo. Tegul vieningas ir uolus darbas Kongrese būna suraminimu lietuviams esantiems pavergtoje Lietuvoje ir esantiems ištrėmime įvairiuose kraštuose. Tik vieningai dirbdami vėl pamatysime Laisvą ir Nepriklausomą Lietuvą, kurioje bus miela gyventi visiems.

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

Under U. S. Government Supervision

4192 Archer Avenue

Tel. Virginia 1141

JUSTIN MACKIEWICH, Pres. and Maiager

Turtas $15,000,000 Atsargos Fondas $1,200,000

SVEIKINAME AMERIKOS – LIETUVIŲ KONGRESĄ IR JO DELEGATUS

Linkėdami Geriausio Pasisekimo – ir Kad Šio Kongreso Balsą Išgirstų Pasaulis Ir Sugražintų Lietuvai Pilną Nepriklausomybę!

Joseph F. Budrik, Inc.

RAKANDŲ IR JEWELRY KRAUTUVĖ

3241 South Halsted Street Chicago 8, Illinois

Telefonas: - CALumet 7237

Šioj krautuvėj randasi didelis pasirinkimas NAUJIAUSIOS MADOS VISOKIŲ NAMAMS RAKANDŲ, kaip tai PARLOR SETŲ — BEDROOM SETŲ — DINING ROOM SETŲ — VISOKIŲ PEČIŲ — RADIOS ir tt. JEWELRY SKYRIUJE rasite geriausi pasirinkimą ŽIEDŲ — LAIKRODĖLIŲ — DEIMONTŲ — RAŠOMŲ PLUNKSNŲ — SPILKUČIŲ — KAROLIŲ ir tt.

Viską Žemomis Kainomis Ir Lengvais Išmokėjimais

BUDRIKO LEIDŽIAMOS RADIO VALANDOS:
W. C. F. L. - 1000 kilocycles W. H. F. C. - 1450 kilocycles
Sekmadieniais - 9:30 val. vakare Ketvirtadieniais - 7:00 val. vakare